

Klimaat Actief Almelo

Afgelopen week hebben China en de USA het klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Daarmee zeggen ze dat ze alle maatregelen zullen nemen om de wereldwijde temperatuurstijging tot max. 2 graden te beperken.

Dat is een enorme winst, want China heeft heel veel inwoners, en de USA consumeert per inwoner enorm veel. Niets doen aan klimaatverandering kan sowieso niet, want in dezelfde week werd ook bekend gemaakt dat het onmogelijk is om wereldwijd de bevolkingsgroei af te remmen. We komen in 2050 zeker op 9 tot 10 miljard inwoners uit. Nu hebben we 7 miljard inwoners. Als dan de zeespiegelstijging als gevolg van klimaatverandering doorzet, dan zullen de kusten minder veilig worden en zal op termijn ook de Nederlandse laaggelegen kust niet verder volgebouwd kunnen worden. Nu wonen zo'n 80% van alle mensen in kustzônes en/of aan grote rivieren, waar klimaatverandering grote invloed heeft op veiligheid en leefbaarheid.

Als er op lange termijn meer mensen in Nederland komen wonen of geboren worden, dan zullen de hoger gelegen woonkernen gaan groeien. Almelo is dan zo'n groeistad. Dat is wel strijdig met de huidige krimptrends, maar op lange termijn zal hoog Nederland door gericht beleid meer ruimte aan mensen moeten bieden dan de soms tot nu al 7 meter onder NAP liggende polders in West Nederland. We kunnen niet eeuwig de dijken blijven verhogen.

Wat er nu zeker in Almelo moet gebeuren is de stad klimaatbestendig maken. Ook al zou het klimaat niet verder veranderen, dan moeten we toch maatregelen treffen om de stad veilig en prettig leefbaar te houden. Een voorbeeld is het herstellen van de waterkringloop in de stad.

Klimaat Actieve Stad.

Een nu veel gebruikte aanpak om de klimaatverandering in de stad te verminderen en zo mogelijk te niet te doen is het instrument Klimaat Actieve Stad (KAS). Dat is in het leven geroepen om diverse instanties als gemeente, waterschap, provincie, ondernemers, burgers, enz. te laten samenwerken in de maatregelen die nodig zijn om de stad te verduurzamen en daarmee beter leefbaar te maken en vooral ook te houden. De gemeente of een waterschap kan het onmogelijk alleen oplossen. Iedereen zal daar een steentje aan moeten bijdragen. Het betreft niet alleen het herstellen van 'inrichtingsfouten' uit het verleden, maar een verdergaande aanpak waarmee ook Almelo in een toekomstig veranderend klimaat leefbaar houdt.

De belangrijkste instrumenten die de klimaat actieve stad beschikbaar heeft:

- **Mitigatie**

Maatregelen die bijdragen aan het verminderen van de negatieve effecten van klimaatverandering (verzachten). Vooral gaat het dan over het verminderen van de uitstoot van de belangrijkste broeikasgassen: koolzuurgas (CO₂) uit fossiele brandstoffen, methaangas (CH₄) (ook moerasgas genoemd) uit o.a. mest en scheten/boeren van de enorme veestapel en lachgas (N₂O) uit o.a. mest en kunstmest, omploegen van land, chemische industrie, afvalverbranding. Lachgas is bijv. minder aanwezig in de dampkring, maar is wel een 300 keer sterker broeikasgas dan CO₂ en blijft heel lang achter in de dampkring.

Ook het tegengaan van verdere ontbossing en herbebossing is een mitigatiemaatregel, omdat meer bossen deze stoffen kunnen afvangen en tevens temperatuur regulerend zijn.

- **Adaptatie**

Naast het verzachten en verminderen van de schadelijke invloeden op het klimaat kun je ook maatregelen treffen die klimaatverandering tegengaan (innovaties/alternatieven). Als we allemaal overgaan naar duurzame energievormen, waarbij geen fossiele brandstoffen nodig zijn, dan zal de CO₂ uitstoot sterk verminderen. Windenergie, zonnepanelen, en CO₂ neutrale maatregelen als biogasvergisting en pellet-ovens dragen daar aan bij. Elektrisch aangedreven auto's stoten in de stad geen CO₂ uit en geen vervuilende, ongezonde fijnstof, maar zijn pas echt interessant als de benodigde elektriciteit uit de laadpunten opgewekt is uit zgn. groene bronnen als wind, zon en/of waterkracht.

- **Ruimtelijke Kwaliteit**

Dat staat voor de stedelijke omgeving duurzamer inrichten en daarmee de leefbaarheid vergroten. Het duurzaam inrichten van de leefomgeving is een uitgebreide optelsom van maatregelen. Stap één is dat je alle openbare ruimte zoveel mogelijk 'teruggeeft' aan de natuur. Dat betekent de stenen en tegels uit tuin en park waar ze niet nodig zijn en dit vervangen door duurzaam groen. Dat zijn bomen, struiken en kruiden die zich van nature op en in de bodem van Almelo thuis voelen. Die vervangen dan het exotische cultuurgroen, het zgn. 'siergroen' dat over het algemeen biologisch en ecologisch van geen waarde is en dus de plek inneemt van de natuur die hier thuishoort. Die zgn. Wilde Flora vraagt ook het minste beheer, zorgt voor de beste en meeste leefruimte voor veel fraaie insecten, vlinders, vogels, zoogdieren en overige fauna. Dit ecologische groen zorgt voor een stadsmilieu waar sowieso meer planten en dieren kunnen leven. Maar vooral voor de mens zorgt een natuurlijk ingerichte en beheerde openbare ruimte voor een betere ecologische balans van eten en gegeten worden. Dat voorkomt veel overlast van bijv. schadelijke of overlast bezorgende insecten, die in de stad nu vaak geen natuurlijke vijanden hebben en daarom actief bestreden moeten worden.

Voor het objectief borgen van de kwaliteit van een klimaat actief Almelo hoef je zelf als gemeente of bedrijf niet meer zelf het wiel uit te vinden. Er zijn wetenschappelijk erkende certificeringen na te streven. Een voorbeeld is het NLgreenlabel (zie www.nlgreenlabel.nl)

Hoe overtuig je de burgers dat onkruid niet bestaat? Elke plant, hoe lelijk ook, heeft een functie in het ecologische netwerk.

• Watermanagement

Ruimte voor water, zowel om te veel water te kunnen verwerken, maar ook om verdroging tegen te gaan. Dat noemt men een veerkrachtig watersysteem.

De verstening is de laatste jaren verder toegenomen in de meeste steden. Buitengebieden en groene longen zijn de laatste decennia verder volgebouwd en dicht geasfalteerd en gestraat. De laatste jaren is er ook nog een trend om de privétuin in te richten als een verlengde huiskamer of parkeerplaats, waardoor het groen steeds meer verdwijnt. Vroeger had je een groene tuin met een paar tegels naar de voordeur.

Eerst verbouwden we nog onze groenten in de tuin, later werden het ecologisch dode sierplanten uit verre streken en nu heb je steeds meer bestrating in de tuin en nog maar een paar vierkante meter groen ergens tussen die stenen. Echt gras wordt vervangen door kunstgras. Hoef je niet elke week te maaien!

Het regenwater dat valt op straat en dak gaat in de oude stadsdelen nog het riool in richting de waterzuivering.

De natuurlijke cyclus van het water is op orde als het regenwater de bodem intrekt en via grondwaterstromen soms na 10tallen jaren of nog langer pas in een beek of rivier terecht komt. Uit die vooral oude waterstromen putten wij in Oost-Nederland ons drinkwater. Door de toenemende 'verdichting' van de bodem door straatwerk en bebouwing, komt een steeds groter deel van het regenwater niet meer in de bodem terecht, maar stroomt het rechtstreeks naar het oppervlakte water. Met enorme grondwaterstandverlagingen in de zomer en mogelijke drinkwatertekorten. Maar ook bij hevige regenbuien hebben de vijvers, beken en kanalen in de stedelijke omgeving onvoldoende bergingscapaciteit om die piekafvoeren te kunnen opvangen zonder dat er overstromingen plaatsvinden. De gevolgen van de 'verstening' zijn een hogere hittestress en droogtestress bij warm, droog weer en wateroverlast bij hoge regenval en/of piekafvoeren in stadsvijvers, beken en kanalen. Daarnaast zullen vooral de stilstaande wateren in de stad weer in beweging moeten komen. Water dat stroomt koelt de stad af en stilstaand water maakt de stad juist warmer. Bovendien is stilstaand water dat sneller warm wordt ook een bron van ziektekiemen (o.a. botulisme) en schadelijke bacteriën (blauwalg) en broedkamer van overlast bezorgende insecten zoals muggen.

Om hittestress bij warm weer te voorkomen of tenminste af te zwakken is het op orde brengen van de stedelijke waterhuishouding één van de meest effectieve uitdagingen. Dit naast het aanleggen van meer groen en het planten van bomen en bossen.

Nu kan bij warm weer op sterk versteende plekken in de stad het temperatuurverschil met het buitengebied oplopen tot 8 graden. Dat kan het verschil zijn tussen 'lekker warm' en 'ondraaglijk heet'. De stedelijke waterhuishouding heeft hier een grote invloed op.

De energietransitie speelt een belangrijke rol in het verduurzamen van de stedelijke leefomgeving. Dus met zijn allen van het gas af!

Verduurzaming Sociaal Gedrag

We hebben veel kennis van hoe we de stad Almelo 'Klimaat Actief' kunnen maken. Met als uiteindelijk doel dat we nu en in de toekomst 'prettig kunnen samenleven'. Maar dan moet er bij bestuurders, beleidsmaker, bedrijven en burgers een belangrijke knop om. We moeten samen durven toegeven dat we in onze onwetendheid een verkeerde weg ingeslagen zijn met het inrichten en beheren van onze steden. We moeten bijv. natuur in de stad leren waarderen. Onkruid en ongedierte bestaan niet in de natuur. Die hebben we zelf gecreëerd door de natuur uit balans te brengen. Verder is er naast een mentaliteitsverandering vooral ook een hoger bewustzijn nodig van hoe de wereld als systeem functioneert. Mensen met een hogere omgevingsbewustzijn zijn eerder bereid om de juiste energievoorziening te kiezen en om bijv. niet of minder vlees te consumeren.

Om de fysieke duurzaamheidsdoelen te kunnen bereiken zullen we ons sociale gedrag als mens duurzaam moeten veranderen. Als de mensenmassa blijft toenemen – wat een gegeven is – en we verhuizen, zoals tegenwoordig gewenst en ongewenst gebeurt, naar 'vreemde landen en 'vreemde mensen' komen in Almelo wonen, dan zal elke burger meer inlevingsvermogen en respect moeten kunnen opbrengen voor andere culturen, met andere levensbeschouwingen en andere leefgewoonten. Die toekomstige Almeloër moet daarom een tolerante, omgevingsbewuste stadsbewoner zijn, die bereid is op privaat en gemeenschapsniveau een bijdrage te leveren aan een optimale leefbaarheid van de stad. Egoïsme, onverschilligheid en niet duurzaam, milieuvriendelijk gedrag passen daar niet in. Dat is a-sociaal gedrag, waar we elkaar op mogen aanspreken. Je kunt met 10 miljard mensen op aarde niet meer kiezen om niet aan duurzaamheid te doen. De aarde trekt dat niet, raakt verder uit balans en wordt daarmee onleefbaar voor alle mensen. Dus ... verbeter de wereld en!